

UTDRAG

§ 61

Dnr 2013/KS 0359 001

Svar på motion om en förskola fri från farliga ämnen

Kommunledningsutskottets förslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

- Motionen anses besvarad.

Beskrivning av ärendet

Miljöpartiet lämnade in en motion till kommunfullmäktige den 10 oktober 2013. Motionen remitterades till barn- och utbildningsnämnden som föreslår att motionen ska anses besvarad.

Ordförandeförslag

Jag föreslår att kommunledningsutskottet föreslår kommunstyrelsen och kommunfullmäktige att motionen ska anses besvarad.

Yrkande

Anita Mattsson (S) yrkar bifall till motionen.

Beslutsgång

Ordföranden ställer proposition på ordförandeförslaget. Ordföranden ställer proposition på Anita Mattssons (S) yrkande. Kommunledningsutskottet beslutar enligt ordförandeförslaget.

Bilagor

Barn- och utbildningsnämndens svar på motion En förskola fri från farliga ämnen.pdf

Motion om en förskola fri från farliga ämnen.pdf

Justerandes sign 		Urdragsbestyrkande
---	---	--

UTDRAG

§ 17

Dnr 2013/BUN 0191 001

Motion från Miljöpartiet - En förskola fri från farliga ämnen, 2013/KS0359, 001

Barn- och utbildningsnämndens förslag till kommunstyrelsen

Motionen från Miljöpartiet de gröna "En förskola fri från farliga ämnen" anses besvarad.

Barn- och utbildningsnämndens beslut

Motionen anses besvarad.

Reservation

Blank reservation från (S) och reservation från (MP) med hänvisning till motionen.

Beskrivning av ärendet

Miljöpartiet de gröna har den 10 oktober 2013 lämnat in motionen "En förskola fri från farliga ämnen".

Yrkande

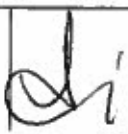
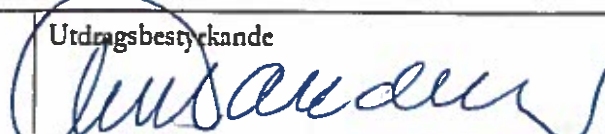
Lilian Nylinder (MP) yrkar med stöd av Jannice Rockstroh (S) bifall till motionen.

Beslutsgång

Ordföranden ställer bifallsyrkandet under proposition och finner att detsamma avslås och att nämnden beslutar enligt ordförandeförslaget.

Bilagor

Motion om en förskola fri från farliga ämnen.pdf
Tjänsteskrivelse.pdf
Checklista.pdf
Svar på motion.pdf

Justerandes sign 		Utdragsbestyrkande
---	---	--

Tyresö kommun

Evalena Andrén

TJÄNSTESKRIVELSE

2015-02-10

1 (2)

Diarienummer

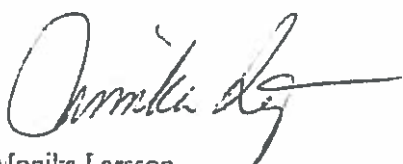
2013/BUN 191,001

Barn-och utbildningsnämnden

Naturskyddsföreningen kemikalieinventerar Tyresö kommuns förskolor

Förslag till beslut

- Motionen från Miljöpartiet de gröna "En förskola fri från farliga ämnen" anses besvarad, se bifogad.

Monika Larsson
Förvaltningschef

Evalena Andrén
Verksamhetsstrateg

Bakgrund

Motionen "En förskola fri från farliga ämnen" inkom till Kommunfullmäktige den 10 oktober, 2013. I motionen föreslår Miljöpartiet de gröna att Barn-och utbildningsnämnden får i uppdrag att tillsammans med Miljö-och samhällsbyggnadsutskottet ta fram en handlingsplan för hur förskolorna i Tyresö kommun inom en snar framtid ska bli mer hälsosamma att vistas i för barnen. I september samma år fattade förvaltningen beslutet att låta kemikalieinventera de kommunala förskolorna och att erbjuda de fristående förskolorna att delta i arbetet.

tyresö kommun

Sammanfattning

Barn och -utbildningsförvaltningen började våren 2013 att titta på möjligheten att låta Naturskyddsföreningen kemikalieinventera Tyresö kommuns kommunala förskolor. I september samma år fattade förvaltningen beslutet att låta kemikalieinventera de kommunala förskolorna och att erbjuda de fristående förskolorna att delta i arbetet. Syftet med arbetet är att kartlägga förskolemiljön, öka kunskapen och medvetenheten om vilka kemikalier barn och personal utsätts för på förskolorna.

Arbetet startade i början av 2014 i och med kommunens kemikaliekonferens den 11 februari 2014, till vilken samtliga förskolechefer/biträdande förskolechefer var inbjudna, kommunala såväl som fristående förskolors chefer. Kommunens folkhälso-och miljöstrateg bistår förvaltningen och arbetar på strategisk nivå tillsammans med övriga Södertörnskommuner. Målsättningen är en gemensam upphandlingsplan där bra alternativ ur kemikaliehänseende ska tas fram, vilken framöver ska ange mindre miljöfarliga alternativ vid inköp för samtliga verksamheter i kommunen.

Förskolornas pågående arbete utgår från Naturskyddsföreningens mall för kemikalieinventering och "Checklista som giftbantar" förskolorna, se bifogat dokument.

Aschi

Varför Giftfri Förskola i Tyresö?

På förskolan är barnen utsatta för ungefär samma kemikalier som hemma fast ibland i ännu högre utsträckning, visar forskningen. Det kan bero på att problemmaterial som skumgummi och mjukgjord PVC är särskilt vanliga på förskolan. Det är extra oroande med tanke på hur mycket tid de flesta barn spenderar där. Barn är också känsligare och påverkas mer än vuxna.

Framförallt är den så kallade cocktaileffekten problematisk och oroar forskare världen över. Alltså vad som händer när ämnen från produkter, mat och inredning blandas i våra kroppar. Hormonstörande ämnen är vanliga i vardagsprodukter. Det är ämnen som är skadliga för oss människor, men de hamnar också i naturen där de har en stark negativ miljöpåverkan.

Varför just barn?

Eftersom barn växer och utvecklas är de en grupp som är särskilt känslig för påverkan av kemikalier.

Varför just förskolan?

Undersökningar, bland annat från Stockholms universitet, visar att miljöer där barn vistas mycket, som förskolan, har högre halter av till exempel vissa hormonstörande kemikalier än andra inomhusmiljöer. Sannolikt beror det på att många förskolor har en miljö med många saker som kan avge farliga kemikalier till omgivningen.

Varför just nu?

Det finns en politisk medvetenhet och vilja till att förbättra miljöer där barn vistas. Till exempel pekades en minskad kemikalieexponering för barn ut som en särskilt viktig åtgärd i miljömalsberedningens betänkande från 2012.

Naturskyddsföreningens checklista som giftbantar förskolan

1. Gallra bland plastleksaker

Rensa bort mjuka plastleksaker som bollar, badankor, dockor och små plastfigurer. Det som gjort plasten mjuk är ofta ftalater som misstänks kunna störa hormonsystemet. Just den här sortens kemikalier är barn extra känsliga

för. Gållra samtidigt ut leksaker som luktar plastigt eller känns lite kladdiga eller hala när du tar i dem.

2. Nobba lek-elektronik

Plocka bort gamla mobiler, uttjänta tangentbord och annan elektronik som hamnar i leksaksboden. Prylar som inte är tillverkade för att vara leksaker har inte lika hårda miljökrav som äkta leksaker och kan därför innehålla mer farliga ämnen. Detta gäller särskilt gammal elektronik.

3. Skippa skumgummi

Undersökningar visar att prylar av skumgummi ofta innehåller brometade flamskyddsmedel. Rensa bort.

4. Låt barnen gosa giftfritt

Tvätta nyinköpta gosedjur innan de får barnens kärlek. Passa på att tvätta annat nyinköpt textil också.

5. Maxa ekomaten

Ju mer ekologisk mat barnen får desto bättre. Ekomaten innehåller mindre rester från bekämpningsmedel.

6. Skrota konserverna

De flesta metallkonserver har en ytbehandling på insidan som kan släppa det hormonstörande ämnet bisfenol A till maten. Vår undersökning visade att att av tio förskolor ger barnen mat från konserverburkar. Kartongförpackningar är ett bättre val.

7. Värm utan plast

Att mikra mat i en plastbitta går snabbt. Men när plasten värms upp kan skadliga kemikalier släppa och hamna i maten. Undvik det genom att värma maten i en porlänsskål. Eller värn i rostfri kastrull och servera på porslin. Frys också maten i annat än plastkär.

Asahi

8. Handskas rätt med maten

Undvik pla-handskar av vinyl. Undersökningar visar att de flesta av dessa handskar innehåller höga halter hormonstörande ämnen som kan överföras till maten och barnen. Om personalen behöver använda handskar är andra material, som till exempel nitril, bättre.

9. Byt blöja utan skumma kemikalier

Kolla om skötbord innehåller skumgummi eller har överdrag av PVC-plast. Byt ut om möjligheten finns. Om personalen använder handskar är tipset att skippa vinyl även här.

10. Låt barnen slumra sött

Hitta alternativ till sovmatrasser med skumgummi eller PVC-överdrag. Tvätta nyinköpta frottöverdrag, kuddar, filtar och lakan.

11. Superviktig städning

Städningen på förskolan är viktig eftersom många av miljögifterna samlas i dammet där barnen leker. Särskilt de minsta barnen får i sig miljögifter via dammet. Dammtorkning och mopning av golven några gånger i veckan är bra. Det ska göras när barnen inte är i lokalerna eftersom dammet rörs runt i luften under städningen. Ett snabbt korsdrag när man städar är heller inte fel.

12. Heja på handtvätt

Damm fastnar på barnens händer. Därför är det viktigt att låta barnen tvätta händerna ofta. Eftersom barn gillar att stoppa händerna i munnen är handtvätt ett effektivt sätt att minska till exempel flamskyddsmedel i kroppen, visar studier.

13. Peppa parfymfritt

Barn bör undvika doftande produkter eftersom det kan framkalla allergier. Miljömärkta och parfymfria städprodukter, tvål och tvättmedel är bäst. Doftspray är tabu.

Aschi

Dnr 2013/BUN 0191

Svar på motion från Miljöpartiet de gröna om giftfri förskola

Ämnet i motionen är mycket angeläget och det finns flera exempel där olika intressenter arbetar med frågan om farliga kemikalier i barns miljö. Barn är särskilt utsatta och känsliga för farliga kemikalier. Deras biologiska utveckling, fysiska aktiviteter och beteende ger upphov till ökad exponering. Barn dricker mer vatten, äter mer mat och andas mer luft per kilogram kroppsvikt än vuxna. De biter och suger på saker, utforskar sin omvärld och vistas nära golvet där många kemikalier samlas. Det är därför viktigt att vi medvetet arbetar mot att våra barn blir ofrivilligt exponerade av gifter på våra förskolor.

I september 2013 initierade barn- och utbildningsförvaltningen ett arbete med att inventera Tyresös förskolor utifrån Naturskyddsföreningens material. Arbetet inleddes med en kemikaliekonferens den 11 februari 2014, samtliga förskolechefer/biträdande var inbjudna. Inventeringen kommer att kunna ge oss en bild av vilka sorters material och produkter som används på förskolor idag, men lika viktigt är att medvetenheten om miljögifter ökar.

Förutom arbetet på våra förskolor arbetar kommunens folkhälso- och miljöstrateg med frågorna på strategisk nivå tillsammans med övriga Södertörnskommuner. Uppdraget är att ta fram en åtgärdslista för att minska miljö- och hälsofarliga kemikalier inom kommunens verksamhetsområden, samt att introducera och förankra åtgärdslistan i våra verksamheter. I uppdraget ingår även att ta fram en gemensam upphandlingsplan där bra alternativ ur kemikaliehänseende ska tas fram, vilket kommer att ge mindre miljöfarliga alternativ för samtliga verksamheter i kommunen.

Med detta anser jag motionen besvarad

Anki Svensson (M)

Ordförande barn-och utbildningsnämnden

Datum 2015-02-25
Tid 15:30–17:10
Plats Smådalarö gård

Beslutande Se närvarolista

Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats
och tid 2015-03-03

Paragrafer 15 - 24

Sekreterare

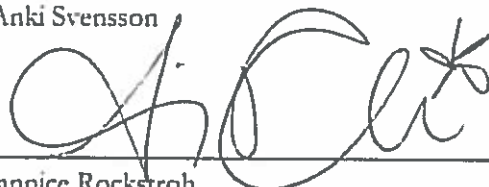
Marit Andersson

Ordförande

Anki Svensson

Justerande

Jannice Rockstroh

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
Observera att anslagsstuden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Barn- och utbildningsnämnden
Sammanträdesdatum 2015-02-25
Datum då anslaget sätts upp 2015-03-04
Datum då anslaget tas ned 2015-03-25
Förvaringsplats för protokollet Barn och utb arkiv plan 4

Underskrift

Marit Andersson

	Utdragsbestyrkande
---	--------------------

Närvarolista

Beslutande

Anki Svensson (M)
Christer Flodfält (M)
Anna Steele (FP)
Jannice Rockstroh (S)
Jenny Jonsson (M)
Cecilia Perbo (KD)
Ulrica Riis-Pedersen (C)
Jerry Svensson (S)
Sarah Heidenborg (S)
Lilian Nylinder (MP)
Gösta Evén (MP)

Ersättare

Mikael Fallmo (S)
Sonja Gustafsson (M)
Marika Marklund (KD)
Michaela Stener (M)
Håkan Ljung (S)
Haralampos Karatzas (FP)

Övriga

Erik Sanner
Håkan Bertilsson
Marit Andersson
Michael Martinsson
Monika Larsson

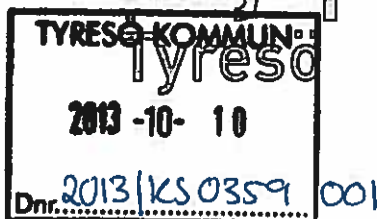
Frånvarande

Inger Gemicioglu (V)
Anna Herber (FP)
Helen Dwyer (C)

Justeraendes sign 			Utdragsbestyrkande
--	---	--	--------------------

Rita Axelsson Florio (S)
Nina Dahl (MP)

Justefändes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	---	--	--------------------

Kommunfullmäktige 10 oktober 2013

En förskola fri från farliga ämnen

De senaste 50 åren har världens kemikalieproduktion ökat med mer än 4000 procent, från 7 miljoner ton till över 400 miljoner ton per år. Rapporter visar att över 100 000 kemiska ämnen används idag. Många vet vi är skadliga, men en stor del har vi ingen aning om hur de påverkar oss. Kemikalier finns i allt - i kläder, mat, leksaker, hygienprodukter, byggmaterial mm. Särskilt utsatta är barn, då deras biologiska utveckling, fysiska aktiviteter och beteende ger upphov till ökad exponering. Barn dricker mer vatten, äter mer mat och andas mer luft per kilogram kroppsvikt än vuxna. De biter och suger på saker och vistas nära golv där kemikalier och hormonstörande ämnen samlas. Stor exponering de första levnadsåren riskerar att skada nerv-, reproduktions-, hormon- och immunsystemet.

I förskolan vistas barn stora delar av dygnet och det är därför viktigt att ställa miljökrav på såväl byggnad som det som används i den. Göteborgs stad och flera andra kommuner har gått före, med mål om att miljögifter i barnens vardag ska minska. En viktig del i arbetet är miljödiplomering av förskolor. Arbetet innefattar bl a att endast miljömärkta hygienprodukter ska användas, att kemikalierna i förskolemiljön kartläggs, att de saker som medför risk fasas ut, samt en högre andel ekologiska produkter i maten och att den tillagas lokalt. Skolgårdarna ska ha mer grönt än asfalt och uppmuntra till lek utomhus. Grön flagg och Svanen är exempel på hur man kan arbeta systematiskt för giftfria förskolor.

Kemikalieinspektionen har vid kontroller sett att halten av farliga kemikalier i leksaker ibland är högre än vad som är tillåtet. Därmed krävs än mer försiktighet, ökad medvetenhet och större hälsotänkande. Tyresö kommun ska ha tydliga och höga krav. Som upphandlare och inköpare har Tyresö kommun makten att kräva att produkter ska vara fria från ämnen som inte uppfyller hårda miljö- och hälsokrav. Endast produkter som är bevisat säkra ska användas – barnperspektivet och försiktighetsprincipen måste gälla.

Beslutsförslaget är att kommunfullmäktige uppdrar till kommunstyrelsen:

- att Barn och utbildningsnämnden får i uppgift att tillsammans med Miljö- och samhällsbyggnadsutskottet ta fram en handlingsplan för hur förskolorna i Tyresö kommun inom en snar framtid ska bli mer hälsosamma att vistas i för barnen.

För Miljöpartiet i Tyresö

Marie Åkesdotter

Peter Bylund

Peter Söderlund

Lilian Nylinder

Datum 2015-04-02
 Tid 09:00–09:55
 Plats Sammanträdesrummet Bollmora

Beslutande Se närvarolista

Övriga deltagare Se närvarolista

Justeringens plats och tid 2015-04-13

Paragrafer 47 - 62

Sekreterare
 Hillevi Elvhage

Ordförande
 Fredrik Sawestahl

Justerande
 Kristjan Vaigur

ANSLAG / BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.
 Observera att anslagstiden inte är samma sak som överklagandetiden.

Organ Kommunledningsutskottet
 Sammanträdesdatum 2015-04-02
 Datum då anslaget sätts upp 2015-04-14
 Datum då anslaget tas ned 2015-05-06
 Förvaringsplats för protokollet Kommunkansliets arkiv plan 6

Underskrift
 Hillevi Elvhage

	Utdragsbestyrkande
---	--------------------

Närvarolista

Beslutande

Fredrik Saweståhl (M)

Mats Lindblom (FP)

Anita Mattsson (S)

Ulrica Riis-Pedersen (C)

Leif Kennerberg (KD)

Kristjan Vaigur (S)

Karin Ljung (S), tjänstgörande ersättare för Marie Åkesdotter (MP)

Ersättare

Anna Steele (FP)

Anna Lund (KD)

Övriga

Bo Renman, kommundirektör, kommunledningskontoret

Ulf Haraldsson, HR-chef, kommunledningskontoret

Catarina Stavenberg, kvalitetschef, kommunledningskontoret

Ann-Catrine Hagner, chef konsult- och servicekontoret, konsult- och servicekontoret

Maj Ingels Fagerlund, säkerhetschef, kommunledningskontoret

Ulrika Josephson Westberg, chef kommunkansliet, kommunledningskontoret

Marita Bertilsson, politisk sekreterare, S

Hillevi Elvhage, kommunsekreterare, kommunledningskontoret

Tomas Björkman, chef upphandlingsenheten, konsult- och servicekontoret

Helena Franzén, projektledare, konsult- och servicekontoret

Olle Oskarsson, politisk sekreterare, MP

Frånvarande

Andreas Jonsson (M)

Helen Dwyer (C)

Anders Linder (S)

Marie Åkesdotter (MP)

Marcus Obligado (V)

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------